HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

9 noiembrie 2021 *

„Trimitere preliminară – Politica comună în domeniul dreptului de azil și al protecției subsidiare – Standarde referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională – Directiva 2011/95/UE – Articolele 3 și 23 – Standarde mai favorabile care pot fi menținute sau adoptate de statele membre în scopul extinderii beneficiului dreptului de azil sau la protecție subsidiară la membrii de familie ai beneficiarului de protecție internațională – Acordarea statutului de refugiat unui copil minor, derivat din statutul de refugiat al părintelui său – Menținerea unității familiei – Interesul superior al copilului”

În cauza C-91/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesverwaltungsgericht (Curtea Administrativă Federală, Germania), prin decizia din 18 decembrie 2019, primită de Curte la 24 februarie 2020, în procedura

LW

împotriva

Bundesrepublik Deutschland,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul L. Bay Larsen, vicepreședinte, doamna K. Jürimäe și domnii C. Lycourgos, E. Regan, N. Jääskinen și J. Passer, președinți de cameră, domnul M. Ilešič (raportor) și domnii J. C. Bonichot, A. Kumin și N. Wahl, judecători,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: domnul D. Dittert, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 22 februarie 2021,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru LW, de F. Schleicher, Rechtsanwalt;

– pentru guvernul german, de J. Möller și R. Kanitz, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

– pentru guvernul belgian, de M. Jacobs și M. Van Regemorter, în calitate de agenți;

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de G. Wils și A. Azema, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 mai 2021,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 și a articolului 23 alineatul (2) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între LW, pe de o parte, și Bundesrepublik Deutschland (Republica Federală Germania), pe de altă parte, în legătură cu o decizie a Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați, Germania) (denumit în continuare „Oficiul”) prin care lui LW i-a fost refuzat beneficiul dreptului la azil.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

3 Articolul 1 secțiunea A alineatul (2) din Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)] (denumită în continuare „Convenția de la Geneva”), prevede:

„Pentru scopurile prezentei convenții, termenul de refugiat se va aplica oricărei persoane:

[…]

(2) care, […] în urma unor temeri justificate de a fi persecutată din cauza rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniilor sale politice, se află în afara țării a cărei cetățenie o are și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește protecția acestei țări; sau care, neavând nicio cetățenie și găsindu-se în afara țării în care avea reședința obișnuită ca urmare a unor astfel de evenimente, nu poate sau, din cauza respectivei temeri, nu dorește să se reîntoarcă.

În cazul unei persoane care are mai multe cetățenii, expresia «țara a cărei cetățenie o are» vizează fiecare dintre țările a căror cetățenie o are. Nu va fi considerată ca lipsită de protecția țării a cărei cetățenie o are nicio persoană care, fără un motiv valabil întemeiat pe o teamă justificată, nu a solicitat protecția uneia dintre țările a cărei cetățenie o are.”

Dreptul Uniunii

4 Directiva 2011/95 a „reformat” Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate (JO 2004, L 304, p. 12, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 52).

5 Considerentele (4), (12), (14), (16), (18), (19), (36) și (38) ale Directivei 2011/95 au următorul cuprins:

„(4) Convenția de la Geneva și protocolul aferent constituie elementul-cheie al sistemului juridic internațional de protecție a refugiaților.

[…]

(12) Obiectivul principal al prezentei directive este, pe de o parte, să se asigure că toate statele membre pun în aplicare criterii comune de identificare a persoanelor care au o nevoie reală de protecție internațională și, pe de altă parte, să asigure un nivel minim de beneficii respectivelor persoane în toate statele membre.

[…]

(14) Statele membre ar trebui să aibă competența de a prevedea sau de a menține dispoziții mai favorabile pentru resortisanții țărilor terțe sau apatrizii care solicită unui stat membru protecție internațională decât standardele stabilite în prezenta directivă atunci când se consideră că o astfel de solicitare se realizează ca urmare a faptului că persoana în cauză este un refugiat în sensul articolului 1 secțiunea A din Convenția de la Geneva sau este o persoană eligibilă pentru obținerea de protecție subsidiară.

[…]

(16) Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale, precum și principiile recunoscute în special de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Prezenta directivă urmărește, în special, garantarea deplinei respectări a demnității umane și a dreptului de azil ale solicitanților de azil și ale membrilor de familie care îi însoțesc și promovarea aplicării articolelor 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 și 35 din respectiva cartă și ar trebui, prin urmare, pusă în aplicare în mod corespunzător.

[…]

(18) Atunci când pun în aplicare prezenta directivă, statele membre ar trebui să țină seama, în primul rând, de «interesul superior al copilului», în concordanță cu Convenția […] Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului [încheiată la New York la 20 noiembrie 1989 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1577, p. 3)]. Atunci când evaluează interesul superior al copilului, statele membre ar trebui să țină seama în mod corespunzător de principiul unității familiei […]

(19) Este necesar să se extindă noțiunea de membri de familie, luându-se în considerare […] atenția specială care trebuie acordată interesului superior al copilului.

[…]

(36) Membrii de familie, numai din cauza legăturii cu refugiatul, riscă, în general, să fie expuși la acte de persecuție care pot justifica acordarea statutului de refugiat.

[…]

(38) Atunci când iau hotărâri cu privire la dreptul la beneficiile incluse în prezenta directivă, statele membre ar trebui să țină seama în mod corespunzător de interesul superior al copilului, precum și de împrejurările specifice ale dependenței de persoana care beneficiază de protecție internațională a rudelor apropiate, deja prezente în statul membru respectiv și care nu sunt membri de familie ai persoanei respective. În situații excepționale, în cazul în care ruda apropiată a persoanei care beneficiază de protecție internațională este un minor căsătorit, însă care nu este însoțit de soț/soție, interesul superior al minorului poate fi perceput ca acesta să rămână cu familia sa inițială.”

6 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[…]

(d) «refugiat» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară și care nu intră în domeniul de aplicare al articolului 12;

[…]

(j) «membri de familie» înseamnă, în măsura în care familia exista deja în țara de origine, următorii membri ai familiei beneficiarului de protecție internațională care sunt prezenți în același stat membru ca urmare a cererii de protecție internațională:

– soțul/soția beneficiarului de protecție internațională sau partenerul/partenera său/sa necăsătorit(ă) cu care se află într-o relație stabilă […];

– copiii cuplurilor menționate la prima liniuță sau ai beneficiarului de protecție internațională, cu condiția să nu fie căsătoriți, fără a se ține seama de faptul că sunt legitimi, născuți în afara căsătoriei sau adoptați în conformitate cu prevederile legislației interne;

– tatăl, mama sau un alt adult responsabil pentru beneficiarul de protecție internațională, fie prin lege, fie prin practica statului membru în cauză […];

(k) «minor» înseamnă un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid cu vârsta sub 18 ani;

[…]

(n) «țară de origine» înseamnă țările sau țara al cărui cetățean este solicitantul sau, în cazul în care este apatrid, țara în care avea reședința obișnuită."

7 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Standarde mai favorabile", prevede:

„Statele membre pot adopta sau menține standarde mai favorabile pentru a decide care sunt persoanele care îndeplinesc condițiile de acordare a statutului de refugiat sau care sunt persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară, precum și pentru a stabili conținutul protecției internaționale, în măsura în care respectivele standarde sunt compatibile cu prezenta directivă."

8 Articolul 4 din Directiva 2011/95, intitulat „Evaluarea faptelor și circumstanțelor", prevede la alineatul (3) litera (e):

„Evaluarea unei cereri de protecție internațională se efectuează la nivel individual, luându-se în considerare următoarele elemente:

[…]

(e) dacă există probabilitatea rezonabilă ca solicitantul să se prevaleze de protecția unei alte țări în care ar putea solicita cetățenia."

9 Articolul 12 din această directivă, intitulat „Excluderea", are următorul cuprins:

„(1) Orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în cazul în care:

(a) intră în domeniul de aplicare al articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva privind protecția sau asistența acordată de un organism sau de o instituție a Organizației Națiunilor Unite, alta decât Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați [(UNHCR)]. În cazul în care această protecție sau asistență încetează din orice motive, fără ca situația acestor persoane să fi fost definitiv soluționată în conformitate cu rezoluțiile relevante ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, persoanele în cauză pot beneficia *ipso facto* de dispozițiile prezentei directive;

(b) autoritățile competente ale țării în care și-a stabilit reședința consideră că are drepturile și obligațiile aferente deținerii cetățeniei respectivei țări sau drepturi și obligații echivalente acestora.

(2) Orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat atunci când există motive întemeiate pentru a crede că:

(a) a comis o infracțiune împotriva păcii, o crimă de război sau o crimă împotriva umanității în sensul instrumentelor internaționale elaborate pentru a prevedea dispoziții privind astfel de infracțiuni;

(b) a comis o infracțiune gravă de drept comun în afara țării de refugiere înainte de a fi admis ca refugiat, și anume înainte de data obținerii permisului de ședere eliberat pe baza statutului de refugiat; acțiunile deosebit de crude, chiar dacă sunt comise într-un scop pretins politic, pot primi calificativul de infracțiuni grave de drept comun;

(c) s-a făcut vinovat de acte contrare scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite prevăzute de preambul și la articolele 1 și 2 din Carta Organizației Națiunilor Unite.

(3) Alineatul (2) se aplică persoanelor care instigă sau participă în orice fel la infracțiunile sau actele prevăzute de respectivul alineat."

10 Articolul 23 din directiva menționată, intitulat „Menținerea unității familiei", prevede:

„(1) Statele membre se asigură că unitatea familiei poate fi menținută.

(2) Statele membre se asigură că membrii de familie ai beneficiarului de protecție internațională care, în mod individual, nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a obține această protecție pot pretinde beneficiile prevăzute la articolele 24-35, în conformitate cu procedurile de drept intern și în măsura în care aceasta este compatibilă cu statutul juridic personal al membrului de familie.

(3) Alineatele (1) și (2) nu sunt aplicabile atunci când membrul de familie este sau urmează să fie exclus de la protecție internațională în temeiul capitolelor III și V.

(4) Fără a aduce atingere alineatelor (1) și (2), statele membre pot refuza, limita sau retrage beneficiile prevăzute de respectivele alineate din motive de siguranță națională sau de ordine publică.

(5) Statele membre pot decide că prezentul articol se aplică și altor rude apropiate care trăiau în cadrul familiei la data plecării din țara de origine și care se aflau, integral sau parțial, în întreținerea beneficiarului de protecție internațională."

Dreptul german

11 Articolul 3 alineatul (1) din Asylgesetz (Legea privind dreptul de azil) din 26 iunie 1992 (BGBl. 1992 I, p. 1126), astfel cum a fost publicată la 2 septembrie 2008 (BGBl. 2008 I, p. 1798), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „AsylG"), prevede:

„Un străin este refugiat în sensul Convenției [de la Geneva] dacă acesta,

(1) ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social,

(2) se află în afara țării (de origine)
(a) al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări,

[…]"

12 Articolul 26 alineatul (2) din AsylG prevede:

„Unui copil minor necăsătorit, care este minor la momentul cererii sale de azil și este copilul unui titular al dreptului la azil, i se acordă, la cerere, dreptul de azil, în cazul în care calitatea de titular al unui drept de azil a străinului nu mai este supusă niciunei căi de atac, iar această calitate nu poate fi anulată sau retrasă."

13 Articolul 26 alineatul (4) din AsylG exclude beneficiul acestui articol în special persoanelor care intră sub incidența unei cauze de excludere prevăzută la articolul 12 alineatul (2) din Directiva 2011/95.

14 Articolul 26 alineatul (5) din AsylG prevede:

„În ceea ce privește membrii de familie în sensul alineatelor (1)-(3) ai beneficiarului de protecție internațională, se aplică prin analogie alineatele (1)-(4). Dreptul de azil este înlocuit de statutul de refugiat sau de statutul conferit de protecția subsidiară. […]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

15 Reclamanta din litigiul principal s-a născut în Germania în anul 2017 dintr-o mamă tunisiană și un tată sirian.

16 Reclamanta din litigiul principal are cetățenia tunisiană. Nu s-a stabilit dacă ea are și cetățenie siriană.

17 În luna octombrie 2015, Oficiul a acordat tatălui reclamantei din litigiul principal statutul de refugiat. Cererea de protecție internațională formulată de mama reclamantei din litigiul principal, născută în Libia și care a declarat că a avut acolo reședința obișnuită până la plecarea sa din acest stat, nu a fost admisă.

18 Prin decizia din 15 septembrie 2017, Oficiul a respins cererea de azil depusă în numele reclamantei din litigiul principal după nașterea acesteia ca „vădit nefondată”.

19 Prin hotărârea din 17 ianuarie 2019, Verwaltungsgericht Cottbus (Tribunalul Administrativ din Cottbus, Germania) a anulat această decizie în măsura în care prin aceasta s-a respins cererea de azil a reclamantei din litigiul principal ca „vădit nefondată”, iar nu ca „nefondată”, și a respins în rest acțiunea. Instanța menționată a considerat că reclamanta din litigiul principal nu îndeplinește condițiile necesare pentru acordarea statutului de refugiat, deoarece nu are temeri bine fondate de a fi persecutată în Tunisia, țara sau una dintre țările a cărei cetățean este. Pe de altă parte, instanța menționată a statuat că reclamantă nu putea obține nici în conformitate cu articolul 26 alineatele (2) și (5) din AsylG dreptul la protecția familiei în considerarea statutului de refugiat care a fost acordat tatălui său în Germania. Aceeași instanță a considerat astfel că ar fi contrar principiului subsidiarității protecției internaționale să se extindă beneficiul protecției internaționale la persoanele care, în calitate de cetățeni ai unui stat care este în măsură să le acorde protecție, sunt excluse din categoria persoanelor care au nevoie de protecție.

20 Reclamanta din litigiul principal a declarat recurs împotriva acestei hotărâri la instanța de trimitere, Bundesverwaltungsgericht (Curtea Administrativă Federală, Germania).

21 În cadrul acestui recurs, reclamanta din litigiul principal susține că trebuie să se acorde statutul de refugiat copiilor minori ai părinților cu cetățenii diferite pentru protecția familiei în conformitate cu dispozițiile articolului 26 alineatul (2) coroborat cu articolul 26 alineatul (5) prima teză din AsylG, inclusiv în cazul în care acest statut a fost acordat numai unuia dintre părinți. Principiul subsidiarității protecției internaționale a refugiaților nu s-ar opune acestei acordări. Articolul 3 din Directiva 2011/95 ar permite unui stat membru să prevadă, în cazurile în care a fost acordată protecția internațională unui membru al unei familii, extinderea beneficiului acestei protecții la alți membri ai acestei familii, cu condiția ca ei să nu intre sub incidența unei cauze de excludere

prevăzute la articolul 12 din această directivă și ca situația lor să prezinte, ca urmare a necesității de menținere a unității familiei, o legătură cu obiectivul protecției internaționale. În cadrul acestei legislații, ar trebui acordată o atenție specială protecției minorilor și interesului copilului.

22 Instanța de trimitere arată că reclamanta din litigiul principal nu are dreptul la acordarea statutului de refugiat *iure proprio*. Astfel, din articolul 1 secțiunea A alineatul (2) al doilea paragraf din Convenția de la Geneva, care dă expresie principiului subsidiarității protecției internaționale a refugiaților, ar reieși că persoanelor care au două sau mai multe cetățenii nu li se poate acorda statutul de refugiat atunci când pot solicita protecția uneia dintre țările a căror cetățenie o au. Acesta ar fi sensul în care ar trebui interpretat și articolul 2 literele (d) și (n) din Directiva 2011/95. Ar fi refugiat, în sensul articolului 2 litera (d) din directiva menționată, numai persoana care este lipsită de protecție întrucât nu beneficiază de o protecție efectivă din partea unei țări de origine, în sensul articolului 2 litera (n) din această directivă. Or, reclamanta din litigiul principal ar putea beneficia de o protecție efectivă în Tunisia, țară a cărei cetățenie o are.

23 Cu toate acestea, reclamanta din litigiul principal ar îndeplini condițiile prevăzute de dreptul german pentru a i se recunoaște statutul de refugiat în calitate de copil minor necăsătorit al unui părinte căruia i s-a acordat acest statut. Astfel, în temeiul dispozițiilor articolului 26 alineatul (2) coroborate cu cele ale articolului 26 alineatul (5) prima și a doua teză din AsylG, ar trebui să se acorde statutul de refugiat, prin derivare și în scopul protecției familiei în cadrul azilului, și unui copil născut în Germania și care, prin intermediul celuilalt părinte, deține cetățenia unei țări terțe pe teritoriul căruia nu ar fi persecutat.

24 Instanța de trimitere ridică totuși problema dacă o astfel de interpretare a dreptului german este compatibilă cu Directiva 2011/95.

25 În aceste condiții, Bundesverwaltungsgericht (Curtea Administrativă Federală) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 3 din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că se opune unei dispoziții a unui stat membru în temeiul căreia copilului minor necăsătorit al unei persoane căreia i-a fost acordat statutul de refugiat trebuie să i se acorde un statut de refugiat derivat din acesta (pentru protecția familiei în cadrul azilului) și în cazul în care acest copil deține – prin intermediul celuilalt părinte – și cetățenia altei țări decât țara de origine a refugiatului și de a cărui protecție poate beneficia?

2) Articolul 23 alineatul (2) din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că limitarea potrivit căreia membrii de familie pot pretinde beneficiile prevăzute la articolele 24-35 din această directivă numai în măsura în care acest lucru este compatibil cu statutul juridic personal al membrului de familie se opune acordării statutului de refugiat derivat din statutul de refugiat recunoscut părintelui copilului minor, în împrejurările descrise la prima întrebare?

3) Pentru a răspunde la prima și la a doua întrebare este important dacă, pentru copil și părinții săi, este posibil și rezonabil să își stabilească reședința în țara a cărei cetățenie o au copilul și mama sa, de a cărei protecție aceștia pot beneficia și care nu este identică cu țara de origine a refugiatului (a tatălui), sau este suficient ca unitatea familiei să fie menținută pe teritoriul federal pe baza dispozițiilor dreptului de ședere?”

Cu privire la întrebările preliminare

26 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 și articolul 23 alineatul (2) din Directiva 2011/95 trebuie interpretate în sensul că se opun ca un stat membru, în temeiul unor dispoziții naționale mai favorabile, să acorde copilului minor necăsătorit al unui resortisant al unei țări terțe, căruia i-a fost recunoscut statutul de refugiat în temeiul regimului instituit prin această directivă, un statut de refugiat derivat din acesta, în scopul menținerii unității familiei, inclusiv în cazul în care acest copil s-a născut pe teritoriul statului respectiv și deține, prin intermediul celuilalt părinte, cetățenia unei alte țări terțe pe teritoriul căreia nu ar risca să fie persecutat. În acest context, instanța menționată solicită de asemenea să se stabilească dacă, pentru a răspunde la această întrebare, este relevant aspectul dacă este posibil și rezonabil ca acest copil și părinții săi să se stabilească pe teritoriul acestei din urmă țări terțe.

27 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că rezultă dintr-o jurisprudență constantă a Curții că dispozițiile Directivei 2011/95 trebuie interpretate în lumina economiei generale și a finalității acesteia, cu respectarea Convenției de la Geneva și a celorlalte tratate relevante menționate la articolul 78 alineatul (1) TFUE. Astfel cum rezultă din considerentul (16) al aceleiași directive, această interpretare trebuie efectuată și cu respectarea drepturilor recunoscute de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) [a se vedea în acesta sens Hotărârea din 13 ianuarie 2021, Bundesrepublik Deutschland (Statutul de refugiat al unui apatrid de origine palestiniană), C-507/19, EU:C:2021:3, punctul 39].

28 Pentru a răspunde la întrebările adresate, în primul rând, trebuie să se constate că un copil care se află într-o situație precum cea menționată la punctul 26 din prezenta hotărâre nu îndeplinește condițiile pentru a i se acorda, în mod individual, statutul de refugiat în temeiul regimului instituit prin Directiva 2011/95.

29 În această privință, trebuie amintit că, în conformitate cu articolul 2 litera (d) din Directiva 2011/95, „«refugiat» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări”.

30 Din această definiție rezultă că statutul de refugiat impune îndeplinirea a două condiții care sunt intrinsec legate și care se referă, pe de o parte, la temerea de a fi persecutat și, pe de altă parte, la lipsa protecției împotriva persecuțiilor de către țara terță a cărei cetățenie o are persoana interesată (a se vedea Hotărârea din 20 ianuarie 2021, Secretary of State for the Home Department, C-255/19, EU:C:2021:36, punctul 56).

31 Definiția menționată preia, în esență, definiția care figurează la articolul 1 secțiunea A alineatul (2) din Convenția de la Geneva. Or, aceasta precizează că, „[î]n cazul unei persoane care are mai multe cetățenii, expresia «țara a cărei cetățenie o are» vizează fiecare dintre țările a căror cetățenie o are” și că „[n]u va fi considerată ca lipsită de protecția țării a cărei cetățenie o are nicio persoană care, fără un motiv valabil întemeiat pe o teamă justificată, nu a solicitat protecția uneia dintre țările a cărei cetățenie o are”.

32 Deși această precizare, care constituie o expresie a principiului subsidiarității protecției internaționale, nu este integrată în mod expres în Directiva 2011/95, rezultă totuși din articolul 2 litera (n) din aceasta că fiecare dintre țările al căror cetățean este, după caz, solicitantul trebuie considerată „țara de origine” a acestuia în sensul directivei menționate.

33 Rezultă astfel din coroborarea articolului 2 litera (d) și a articolului 2 litera (n) din Directiva 2011/95 că solicitantul care are cetățenia mai multor țări terțe nu este considerat lipsit de protecție decât dacă nu poate sau, din cauza temerii de a fi persecutat, nu dorește să solicite protecția niciuneia dintre aceste țări. Această interpretare este de altfel confirmată de articolul 4 alineatul (3) litera (e) din această directivă, în temeiul căruia, printre elementele care trebuie luate în considerare la evaluarea unei cereri de protecție internațională, figurează probabilitatea rezonabilă ca solicitantul să se prevaleze de protecția unei alte țări în care ar putea solicita cetățenia.

34 Or, instanța de trimitere arată că reclamanta din litigiul principal ar putea beneficia de o protecție efectivă în Tunisia, țară terță a cărei cetățenie o deține, prin intermediul mamei sale. Instanța menționată subliniază în această privință că nu există elemente care ar permite să se rețină că Republica Tunisiană nu ar fi dispusă și nu ar fi în măsură să acorde reclamantei din litigiul principal protecția necesară împotriva persecuțiilor și a returnării sale în Siria, țara de origine a tatălui său, căruia autoritățile germane i-au acordat statul de refugiat, sau într-o țară terță.

35 În acest context, trebuie amintit că, în temeiul regimului instituit prin Directiva 2011/95, o cerere de protecție internațională nu poate fi admisă ca atare pentru simplul motiv că un membru de familie al solicitantului are o temere fondată de a fi persecutat sau este supus unui risc real de vătămări grave atunci când se stabilește că, în pofida legăturii sale cu acest membru de familie și a vulnerabilității deosebite care decurge din aceasta, după cum enunță considerentul (36) al directivei, solicitantul nu este expus el însuși unor amenințări de persecuție sau de vătămări grave (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, punctul 50).

36 În al doilea rând, este necesar să se arate că Directiva 2011/95 nu prevede o extindere, prin derivare, a statutului de refugiat sau a statutului conferit prin protecție subsidiară la membrii de familie ai persoanei căreia îi este acordat acest statut și care, în mod individual, nu îndeplinesc condițiile de acordare a acestui statut. Din articolul 23 din directiva menționată rezultă astfel că aceasta se limitează la a impune statelor membre să își adapteze dreptul național astfel încât asemenea membri de familie să poată pretinde, în conformitate cu procedurile naționale și în măsura în care acest lucru este compatibil cu statutul juridic personal al acestor membri de familie, anumite beneficii, care includ printre altele eliberarea unui permis de ședere, accesul la locuri muncă sau accesul la educație, și care au ca obiect menținerea unității familiei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, punctul 68).

37 Pe de altă parte, din coroborarea articolului 2 litera (j) din Directiva 2011/95, care definește noțiunea de „membri de familie” în sensul acestei directive, și a articolului 23 alineatul (2) din aceasta rezultă că obligația statelor membre de a prevedea accesul la aceste beneficii nu se extinde la copiii unui beneficiar de protecție internațională născuți în statul membru gazdă al familiei pe care și-a întemeiat-o acesta.

38 În al treilea rând, pentru a stabili dacă un stat membru poate totuși acorda, prin derivare și cu scopul menținerii unității familiei, statutul de refugiat unui copil care se află într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, este important să se amintească faptul că articolul 3 din Directiva 2011/95 permite statelor membre să adopte sau să mențină „standarde mai favorabile pentru a decide care sunt persoanele care îndeplinesc condițiile de acordare a statutului de refugiat sau care sunt persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară, precum și pentru a stabili conținutul protecției internaționale, în măsura în care respectivele standarde sunt compatibile cu [această] directivă”.

39 Curtea a constatat că reiese din acest text coroborat cu considerentul (14) al Directivei 2011/95 că standardele mai favorabile prevăzute la articolul 3 din această directivă pot consta printre altele într-o flexibilizare a condițiilor la care este supusă acordarea statutului de refugiat sau a statutului conferit prin protecție subsidiară unui resortisant al unei țări terțe sau unui apatrid (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, punctul 70).

40 În ceea ce privește precizarea cuprinsă în articolul 3 menționat, potrivit căreia orice standard mai favorabil trebuie să fie compatibil cu Directiva 2011/95, Curtea a statuat că aceasta înseamnă că respectivul standard nu trebuie să aducă atingere economiei generale sau obiectivelor acestei directive. Sunt interzise în special standardele care vizează recunoașterea statutului de refugiat sau a statutului conferit prin protecție subsidiară unor resortisanți din țări terțe sau unor apatrizi aflați în situații fără nicio legătură cu logica protecției internaționale (Hotărârea din 4 octombrie 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, punctul 71 și jurisprudența citată).

41 Or, recunoașterea automată, în temeiul dreptului național, a statutului de refugiat membrilor de familie ai unei persoane căreia i-a fost acordat acest statut în temeiul regimului instituit prin Directiva 2011/95/UE nu este, *a priori*, lipsită de orice legătură cu logica protecției internaționale (Hotărârea din 4 octombrie 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, punctul 72).

42 Astfel, pe de o parte, subliniind în Actul final al Conferinței plenipotențiarilor Organizației Națiunilor Unite privind statutul refugiaților și apatrizilor din 25 iulie 1951, care a elaborat textul Convenției de la Geneva, că „unitatea familiei […] este un drept esențial al refugiatului” și recomandând statelor semnatare „să ia măsurile necesare pentru protecția familiei refugiatului și în special pentru […] [a] asigura menținerea unității familiei refugiatului”, autorii acestei convenții au stabilit o legătură strânsă între aceste măsuri și logica protecției internaționale. Existența acestei legături a fost confirmată, în plus, în repetate rânduri de organele UNHCR.

43 Pe de altă parte, Directiva 2011/95 recunoaște ea însăși existența legăturii menționate, prin faptul că prevede, în termeni generali, la articolul 23 alineatul (1) din aceasta, obligația statelor membre de a asigura menținerea unității familiei beneficiarului de protecție internațională.

44 Prin urmare, trebuie să se constate că extinderea automată, prin derivare, a statutului de refugiat al unei persoane căreia i-a fost acordat acest statut la copilul său minor, indiferent dacă acest copil îndeplinește sau nu, în mod individual, condițiile de acordare a statutului menționat și inclusiv în cazul în care copilul respectiv s-a născut în statul membru gazdă, prevăzută de dispoziția națională în discuție în litigiul principal, care, după cum arată instanța de trimitere, urmărește obiectivul protecției familiei și al menținerii unității familiei beneficiarilor de protecție internațională, prezintă o legătură cu logica protecției internaționale.

45 Cu toate acestea, trebuie arătat că pot exista situații în care o astfel de extindere automată, prin derivare și în scopul menținerii unității familiei, a statutului de refugiat la copilul minor al unei persoane căreia i-a fost acordat acest statut ar fi, în pofida existenței acestei legături, incompatibilă cu Directiva 2011/95.

46 Astfel, pe de o parte, având în vedere finalitatea cauzelor de excludere prevăzute în Directiva 2011/95, care este de a menține credibilitatea sistemului de protecție instaurat de aceasta, cu respectarea Convenției de la Geneva, rezerva care figurează la articolul 3 din această directivă se opune posibilității ca un stat membru să adopte sau să mențină în vigoare dispoziții prin care se acordă statutul de refugiat prevăzut de aceasta unei persoane care este exclusă de la recunoașterea acestui statut în temeiul articolului 12 alineatul (2) al directivei (Hotărârea din 9 noiembrie 2010, B și D, C-57/09 și C-101/09, EU:C:2010:661, punctul 115).

47 Or, astfel cum subliniază instanța de trimitere, articolul 26 alineatul (4) din AsylG exclude astfel de persoane de la beneficiul extinderii statutului de refugiat care rezultă din aplicarea dispozițiilor coroborate ale alineatelor (2) și (5) ale acestui articol 26.

48 Pe de altă parte, din articolul 23 alineatul (2) din Directiva 2011/95 rezultă că legiuitorul Uniunii a dorit să excludă posibilitatea ca avantajele acordate beneficiarului protecției internaționale să fie extinse la un membru al familiei beneficiarului respectiv atunci când acest lucru ar fi incompatibil cu statutul juridic personal al respectivului membru de familie.

49 Rezultă din geneza acestei dispoziții și din conținutul rezervei pe care o prevede că aceasta din urmă se aplică și în ipoteza în care un stat membru decide să nu se limiteze la extinderea avantajelor, ci dorește, în aplicarea articolului 3 din această directivă, să adopte standarde mai favorabile în temeiul cărora statutul acordat unui beneficiar de protecție internațională este extins automat la membrii familiei sale, indiferent dacă, în mod individual, aceștia îndeplinesc sau nu condițiile de acordare a acestui statut.

50 Astfel, trebuie arătat că rezerva care figurează în prezent la articolul 23 alineatul (2) din Directiva 2011/95 fusese propusă de Parlamentul European în cursul procedurii legislative care a condus la adoptarea Directivei 2004/83, care a fost „reformată” prin Directiva 2011/95 și al cărei articol 23 corespunde în mare măsură aceluiași articol din această din urmă directivă. Această propunere se întemeia pe propunerea Comisiei Comunităților Europene care prevedea obligația statelor membre de a se asigura „că membrii de familie care însoțesc solicitanții de protecție internațională au dreptul la același statut ca aceștia”. Deși a propus extinderea acestei obligații pentru a include membrii familiei care se alătură ulterior solicitanților, Parlamentul a considerat că era indicat să introducă această rezervă pentru a se ține seama de cazurile în care membrii de familie „pot avea, personal, un statut juridic diferit de cel al [solicitantului], care poate să nu fie compatibil cu protecția internațională” [a se vedea Raportul Parlamentului European din 8 octombrie 2002 asupra Propunerii de directivă a Consiliului privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate COM(2001) 510, A 5-0333/2002 final, amendament 22 (JO 2002, C 51 E, p. 325)].

51 Legiuitorul Uniunii nu a adoptat în cele din urmă obligația menționată. Acesta a menținut însă rezerva privind compatibilitatea și s-a limitat să solicite, la articolul 23 alineatele (1) și (2) din Directivele 2004/83 și 2011/95, statelor membre să se asigure că unitatea familiei poate fi

menținută și că membrii de familie ai beneficiarului de protecție internațională care, în mod individual, nu îndeplinesc condițiile necesare pentru obținerea acestei protecții pot pretinde anumite beneficii, în conformitate cu procedurile naționale.

52 Rezultă astfel din geneza acestui articol 23 că un stat membru care, în exercitarea posibilității conferite la articolul 3 din aceste directive, dorește să adopte sau să mențină standarde mai favorabile, în temeiul cărora statutul acordat unui astfel de beneficiar este extins automat la membrii familiei sale, indiferent dacă, în mod individual, aceștia îndeplinesc sau nu condițiile de acordare a acestui statut, trebuie, în aplicarea acestor standarde, să asigure respectarea rezervei prevăzute la articolul 23 alineatul (2) menționat.

53 În ceea ce privește conținutul rezervei respective, acesta trebuie stabilit în raport cu obiectivul articolului 23 din Directiva 2011/95 de a asigura menținerea unității familiei beneficiarilor de protecție internațională și cu contextul specific în care se integrează o astfel de rezervă.

54 În această privință, este necesar să se considere că ar fi, printre altele, incompatibil cu statutul juridic personal al copilului beneficiarului de protecție internațională care, în mod individual, nu îndeplinește condițiile necesare pentru a obține această protecție să îi fie extinse beneficiile prevăzute la articolul 23 alineatul (2) din Directiva 2011/95 sau statutul acordat acestui beneficiar, atunci când acest copil are cetățenia statului membru gazdă sau o altă cetățenie care îi conferă, ținând seama de toate elementele care caracterizează statutul său juridic personal, dreptul la un tratament mai bun în acest stat membru decât cel care rezultă dintr-o asemenea extindere.

55 Această interpretare a rezervei care figurează la articolul 23 alineatul (2) din Directiva 2011/95 ține seama pe deplin de interesul superior al copilului, în lumina căruia trebuie interpretată și aplicată această dispoziție. Considerentul (16) al directivei menționate subliniază în mod expres că aceasta respectă drepturile fundamentale consacrate în cartă și că urmărește să promoveze aplicarea, printre altele, a dreptului la respectarea vieții de familie, garantat la articolul 7 din aceasta, și drepturile copilului, recunoscute la articolul 24 din cartă, printre care figurează, la alineatul (2) al acestei din urmă dispoziții, obligația de luare în considerare a interesului său superior [a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 septembrie 2021, SE (Membru de familie), C-768/19, EU:C:2021:709, punctele 36-38].

56 Interpretarea menționată corespunde de altfel celei propuse de UNHCR, ale cărui documente au o relevanță specială având în vedere rolul încredințat acestuia prin Convenția de la Geneva (Hotărârea din 23 mai 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, punctul 57).

57 Astfel, în comentariile sale adnotate privind Directiva 2004/83 și referitoare la articolul 23 alineatele (1) și (2) din această directivă, „[UNHCR] consideră că membrilor aceleiași familii trebuie să li se acorde același statut ca solicitantului principal (statut derivat)” și arată următoarele: „[P]rincipiul unității familiei decurge din Actul final al Conferinței din 1951 a plenipotențiarilor Organizației Națiunilor Unite privind statutul refugiaților și al apatrizilor, precum și din legislația în materia drepturilor omului. Majoritatea statelor membre ale [Uniunii Europene] prevăd un statut derivat pentru membrii familiei refugiaților. Experiența [UNHCR] arată de asemenea că este în general modul cel mai practic de a proceda. Cu toate acestea, există situații în care acest principiu al statutului derivat nu trebuie urmat, cu alte cuvinte atunci când membrii familiei doresc să solicite azil cu titlu individual sau atunci când acordarea statutului derivat ar fi incompatibilă cu statutul lor personal, de exemplu pentru că sunt resortisanți ai țării gazdă sau pentru că cetățenia lor le conferă dreptul la un tratament mai bun”.

58 Or, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, nu rezultă că reclamanta din litigiul principal ar avea, prin cetățenia sa tunisiană sau prin alt element care caracterizează statutul său juridic personal, dreptul la un tratament mai bun în Germania decât cel care rezultă din extinderea, prin derivare, a statutului de refugiat acordat tatălui său, prevăzută de dispoziția în discuție în litigiul principal.

59 În sfârșit, este necesar să se constate că compatibilitatea cu Directiva 2011/95 și în special cu rezerva care figurează la articolul 23 alineatul (2) din aceasta a unei dispoziții naționale mai favorabile, precum cea în discuție în litigiul principal, sau a aplicării sale într-o situație precum cea a reclamantei din litigiul principal nu depinde de aspectul dacă este posibil și rezonabil ca aceasta și părinții săi să se stabilească în Tunisia.

60 Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 93 din concluzii, rațiunea de a fi a articolului 23 din această directivă este de a permite beneficiarului de protecție internațională să utilizeze drepturile pe care i le conferă această protecție, menținând totodată unitatea familiei sale pe teritoriul statului membru gazdă. Existența posibilității ca familia reclamantei din litigiul principal să se stabilească în Tunisia nu poate justifica, așadar, interpretarea rezervei care figurează la alineatul (2) al acestei dispoziții în sensul că exclude acordarea statutului de refugiat acesteia din urmă, întrucât o astfel de interpretare ar implica renunțarea de către tatăl său la dreptul de azil care îi este conferit în Germania.

61 În plus, în aceste condiții, aplicarea unei legislații care permite acordarea statutului de refugiat unor membri de familie ai unei persoane căreia i-a fost acordat acest statut, chiar dacă există posibilitatea de stabilire a acestei familii într-o țară terță, nu este de natură să repună în discuție constatarea efectuată la punctul 41 din prezenta hotărâre, potrivit căreia o asemenea legislație nu este lipsită de orice legătură cu logica protecției internaționale.

62 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 3 și articolul 23 alineatul (2) din Directiva 2011/95 trebuie interpretate în sensul că nu se opun ca un stat membru, în temeiul unor dispoziții naționale mai favorabile, să acorde copilului minor al unui resortisant al unei țări terțe căruia i-a fost recunoscut statutul de refugiat în temeiul regimului instituit prin această directivă un statut de refugiat derivat din acesta, în scopul menținerii unității familiei, inclusiv în cazul în care acest copil s-a născut pe teritoriul statului respectiv și deține, prin intermediul celuilalt părinte, cetățenia unei alte țări terțe în care nu ar risca să fie persecutat, cu condiția ca acest copil să nu intre sub incidența unei cauze de excludere prevăzute la articolul 12 alineatul (2) din directiva menționată și ca acesta să nu aibă, în considerarea cetățeniei sale sau a unui alt element caracteristic statutului său juridic personal, dreptul la un tratament mai bun în statul membru respectiv decât cel care rezultă din acordarea statutului de refugiat. Nu este relevant în această privință aspectul dacă este posibil și rezonabil ca respectivul copil și părinții săi să se stabilească în această altă țară terță.

Cu privire la cheltuielile de judecată

63 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 3 și articolul 23 alineatul (2) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate trebuie interpretate în sensul că nu se opun ca un stat membru, în temeiul unor dispoziții naționale mai favorabile, să acorde copilului minor al unui resortisant al unei țări terțe căruia i-a fost recunoscut statutul de refugiat în temeiul regimului instituit prin această directivă un statut de refugiat derivat din acesta, în scopul menținerii unității familiei, inclusiv în cazul în care acest copil s-a născut pe teritoriul statului respectiv și deține, prin intermediul celuilalt părinte, cetățenia unei alte țări terțe în care nu ar risca să fie persecutat, cu condiția ca acest copil să nu intre sub incidența unei cauze de excludere prevăzute la articolul 12 alineatul (2) din directiva menționată și ca acesta să nu aibă, în considerarea cetățeniei sale sau a unui alt element caracteristic statutului său juridic personal, dreptul la un tratament mai bun în statul membru respectiv decât cel care rezultă din acordarea statutului de refugiat. Nu este relevant în această privință aspectul dacă este posibil și rezonabil ca respectivul copil și părinții săi să se stabilească în această altă țară terță.

Semnături